

LART

A TINÓDI KLUB IRODALMI FOLYÓIRATA

Kulimár János

Nyár végi érzés

A parton – mint nagy
és komor férfibánat –
úrrá lett a lelkesedő csend,
felette örködik
acélkék felhők templomán
a súlyos terhű rend.
Barátságtalan, zavaros víz
dobálja a stégeket,
és veszni látszik a fény –
bár a csodálatos nyár
itt rejtőzködik még, és
szövődik egy-egy kései regény.
De a lúdbőrös homokban
porrá lett gyermekálmokon
söpör a rossz szagú szél.
Már most vacogok:
mondd, mi lesz itt,
ha egyszer eljön a tél?

A csendben várok még,
talán tetten érem a távozót.
Közben szívem fáj
s az agyam zakatol:
máris hiányzol, szép napok
melege, fény és öröm –
de én hiányzom-e valahol?
Búcsút int a nyár,
s lelkemre hajol egy
könnyek nélküli fáradt gyász.

TAKARÉKSZÖVETKEZET

A régi barát. az új világban

Németh Erna

versei

Mivé lesz ?

Jaj, mivé lesz tündér-kezem
mire hozzád megérkezem ?
Tüske-körmű száraz ág,
ölelése sebet váj.

Jaj, mivé lesz szemem lángja
mire hozzád eltalálna ?
Égre dermedt jégsugár
kozmosz-robbanás után.

Jaj, mivé lesz egész lényem
mire végre ölelnék ?
Földre zuhant kőmadár,
a csőrében olajág.

Aranysújtásos vágyaidban

Már este van...
Képzeletem redőnyét leeresztem:
Meleg, fészkek tenycredbe bújik
kétségbeesésem ázott madara.
Aládübörögnek szívemből
fagyos felejtés-szavak.
Hervadnak testemen simogatásod szirmai,
fornak gyöngyházpórusok:
szívem dobpergései...

Ágyúdörgés a nyár.

Beleremeg a táj.

Aranysújtásos vágyaidban rejts el !
Emlékké fehérült álmok;
szemed csillagszórói fénylenek,
átölel szerelmed gótikus árnya,
becéző kezéd éneke –
Jázmin-mosolyod illata bódít,
nyárba szédül a szerelem...
Rózsák vörös lüktetése
csókod árnyéka szememen.
Még fogom a kezéd,
s a benne lüktető erek
lényed sugárzó jeleként
zengik szerelmedet.

Kipattannak a csend csillagszórói.
A csend ejtőernyője földet ér.
Sápadt fák között, vinnyogó bokrok
üres zsebeiben matat a szél.

Már este van...
Képzeletem redőnyét leeresztem.

Önmagamból kiszakadva

Vagyok
Se szép
Se okos
Nincs vagyonom
Nincsen korom
Vénebb Istennél
Mégis koraszülött
Se józan
Se részeg
Alvón is éber
Nyugtalan agyagdarab
Ember képére formálva
Ábrándos kiábrándulással
Vallom a Világot
S még vad
perceviharokkal küzdve
Mágnát kínálom:
Ez a húsdarab itt belül
– a szív –
Hányszor de hányszor
Ellenszegül
Féktelen ritmusba gyűri
Bosszúmat
Vágyam
Terveim...
Nagy szárguldása alatt
Nyögnek a sínek:
Megduzzadt ereim
Aztán ölbe kap
Millió csókkal
– hajnalok ruháját hasítva szét –
Harmattal fröcsköli
Arcom az Ég
Megmenekít az akarat
Újra vagyok

Megcsókolok egy csillagot !

Tűzpiros rózsák Áginak

Az ablak előtt ült a lakótelepi beépített konyhaasztalnál és reggelizett. Vajas kenyér, tea, mint minden reggel. És egyedül, mint minden reggel.

Az asszony korábban kel, mint ő. Korábban kezd és messzebbre jár munkába. Eleinte ő is kiugrott az ágyból az óra csörgésére. Egymást kerülgették a falatnyi fürdőszobában, hogy együtt ülhesseken az asztalhoz. Ági ragaszkodott a közös reggelihez, mert különben anélkül ment volna dolgozni. No igen, amíg egyedül élt, nem sokat adott az efféle formáságokra. Útközben vett valamit a közértben, aztán bent megette. Már amikor jutott rá ideje. Ha nem, elnyelte a szemétkosár.

Aztán egyre gyakrabban fájt a gyomra. Nem élesen, csak úgy tompán, mintha odaütöttek volna. Az orvos azt mondta, ha nem akar kés alá kerülni, radikálisan csökkentse a kávéadagját és szigorúan tartsa be a napi háromszori étkezést. Negyven fölött már nem vigéckedhet az ember...

Akkortájt találkozott Ágival. Diétás nővér egy budai kórházban. Úgy bánt vele, mint egyesével a kettes belen. Két hét alatt leszoktatta a kávéról, előírta, mit egyen és mikor. Ő meg engedelmeskedett neki. A fene tudja miért, szó nélkül belement a játékba. Igen, talán épp ez a dolog lényege: játéknak vette az egészet. A gyomorfelekély elmúlt, Ági maradt. Olyannyira megmaradt, hogy elveszte feleségül. Hmm... és már ennek is tíz éve lesz áprilisban...

Igazán nem panaszkodhat, rendes asszony az Ági. Egy hangos szóváltás se volt köztük tíz év alatt. Meg csinos is, kíváncsú. Igaz, néha hullafáradtan esik be az ajtón, de hát tudomásul kell venni, hogy az ő órája is elűtötte már a negyvenet. Viszont ha úgy igazán elemében van, akár egy húszéves csitrivel is fölveszi a versenyt még a szexben is. Hajaj... És hogy tud bánni vele... Te jószágos isten, azok a gömbölyded formák, meg ahogy csókol... Szóval direkt neki teremteték. Mióta őt ismeri, nem volt szüksége senki másra. Minek is kísérletezett volna? Annyi mindenben csatlózik az ember nap mint nap, hülyeség lenne épp a legbiztosabbat kockára tenni.

Már vagy három éve házasság volt, amikor egy reggel fejfájósan, rossz hangulatban ébredt. Nem volt kedve fölkelni.

– Jól van – mondta az asszony –, nekem sietnem kell, de te még nyújtózhatsz egy félórásckát. Elkészítem a reggelidet. De megedd nekem, mert különben kikapsz este, ha hazajövök!

Hát így kezdődött. Azóta reggelként egyedül ül az ablak előtt, unottan rácsálja a vajas kenyeret, és őt emelet magasból nézi az utcát. Soha nem történik semmi érdekes, de azért nézi. Ablak van, szeme van, távolra kitűnően lát... csak az olvasáshoz kell a szemüveg.

Ott szemben, a hatodikon lakik egy kövér öregasszony. Nyaranként minden délután kiül az erkélyre, onnét lesi a szomszédokat. Tavaly napernyőt szereltetett a falra, de még így is látszik, mennyire izzad. Ez a kíváncsiság ára. Két éve halt meg a férje. Azóta albérló lányokat tart az egyik szobában. De milyeneket? Annyira óvja a jó hírét, hogy csak a legrandábbakat engedi be. Nyilván ő maga az etalon. Az albérlóje csak csúnyább lehet. Talán még a bérleti díjat is ennek alapján szabja meg. És micsoda undorítóan

házsártos lehet, hiszen soha, még véletlenül se lépett be az őta férfi a lakásba. Mit is keresne ott ennyi randaság között?...

Most mégis, mintha egy férfi állna az ablakban. A függönyt igazgatja. Egy férfi. Igen, most már egészen jól látja, hozzá hasonló korú, erősen öszülő férfi. Szemüveges. Az erkélyajtónál meg egy nő. Az is olyan öszes forma. Mi a fene, csak nem költözött el az öregasszony? Vagy meghalt volna? Elég idős volt már, ezt a lehetőséget se lehet kizárni. Egész télen nem látta. Csak néha-néha a csúnya albérló lányokat. Azokon meg nincs mit nézni. De ha jól utána-gondol, az utóbbi hetekben azok sem adtak életjelt maguk-ról.

Tehát új lakók költöztek a szomszéd házba. Ez a felismerés annyira izgalomba hozta, hogy majdnem magára borította a teásbőgrét. De miért? Miért izgatja őt ennyire ez a dolog? Mi köze hozzájuk? Semmi. Tavaly legalább három lakásba költöztek új lakók, és egyik se érdekelt különös-keppen. Most se érdekli. Hát akkor? Hát akkor megiszod a teadát és indul sz a buszhoz – mondta magának. – És nem viselkedsz úgy, mint egy pletykás vénasszony!

Ezzel le is zárta magában az új szomszédok ügyét. Hanem amint magára vette a ballonkabátját, észbe jutott, hogy az asztalon felejtette a bögrét. Ági pedig nem szereti, ha beleszárad a kosz. Berakta hát a mosogatóba és ráeresztette a vizet. Hadd ázzon. Közben csak úgy fél szemmel kisandított az ablakon. Az erkélyen egy fiatal nő állt. Illetve dehogyis állt, ruhákat teregetett egy kihúzott spárgára. De micsoda nő! Ahogy hajladozott, egyik válláról a másikra hullámozott a hosszú, fekete haja. Sudár termet, karcsú derék, gyönyörű, ringó csipő meg azok a hintázó, telt mellek... Valami rövid, otthonkaszerű ruhát viselt. Amint lehajolt, úgy tetszett, mintha kivillant volna alóla a falatnyi fehér bugyi. Nemcsak úgy tetszett, hanem valóban ki is villant – állapította meg később magában. – Végtére is nagyon jó az ő szeme, távolra jobban lát, mint fiatal korában, csak az olvasáshoz használ szemüveget.

Aztán a nő csipeszeket rakott a ruhákra és bement. Ő meg csak állt az ablakban, mint egy sóbálvány, és nézett. Nézte a hült helyét az erkélyen, mint egy megbabonázott kamasz. Aznap reggel negyedórát késelt a munkából, ami az utóbbi tíz évben nem fordult elő vele.

Másnap reggel alig várta, hogy a felesége a lábát a lakásból, odaült az ablak elé, és mereven figyelte az erkélyt. A reggeli se kellett, csak Őt láthassa. Őt, az isteni, az ördögi, a mit tudom én micsoda nőt, azt az édes kis boszorkányt, aki első látásra így megbabonázta.

Ő azonban nem mutatkozott. Se aznap, se a következő-kön. Már-már azt latolgatta, hogy szerelőnek vagy valami ellenőrnek adja ki magát s így kopogtat be a lakásba, de tettekre készségét mindig legyőzte lustasága. Azzal vigasztalta magát, hogy amilyen peches, bizonyosan egy másik lakásba csöngött be.

Tavaszt volt, napról napra melegeedett az idő. Érezte, tudta, hogy előbb-utóbb meg fog jelenni a lány az erkélyen. Lelki szemei előtt látta őt hol piros, hol meg kék fürdőruhában, s csupán akarnia kellett, hogy ez is lehulljon róla.

Egyik délután valóban megjelent. Kinyitotta a nyugágyat, és kéjesen felkínálta magát a napsugaraknak. A bikini se nem piros volt, se nem kék, hanem zöld, de olyan falatnyi, ami biztosabban elindította a férfi fantáziáját, mintha nem is lett volna. Aztán gondolt egyet, és ledobta a melltartót. Az erkély üvegfalán tökéletesen átlátszottak az idomai.

Ági éppen délutános volt, semmi sem zavarta a férfit, hogy kedvére legeltesse a szemét a szomszéd lány bájain. Sarkig kitárta a konyhaablakot, aztán egy könyvet vett a kezébe alibinek, hogy bárki láthassa, akit érdekel, hogy ő olvas.

Néhány nap telt el így, míg rászánta magát a jeladásra. Persze csak óvatosan, nehogy valaki félreértse. Odaállt az ablak elé és tornázni kezdett. Karmújtás, karkörzés, derékhajlítás, légzőgyakorlat meg ilyesmi. A lány nem reagált. Ekkor jött a fejkörzés, amely akár hívogató mozdulatként is fölfogható. Erre a karjával tett olyan mozdulatokat, mintha hívna valakit, aztán meg a szíve tájékát kezdte el dörzsölgetni a tenyerével.

A lány fölült és szétárt a karját. A férfi intett neki. Ő meg vissza. Aztán elfordult és rá se nézett többé.

– Észrevett a kis boszorka – nyugtázta. – Tehát ő sem közömbös irántam. Végére is nem vagyok én még olyan öreg, hogy csak úgy átnézzenek rajtam a nők... Gondolom, ő is jóval túl van már a húszon. Nem is olyan nagy a kor-különbség. Harminc év? Mit számít ez manapság? Különben is van olyan nő, aki eleve az érett férfiakat szereti.

Másnap ő is fürdőruhára vetkőzött, úgy állt ki az ablak elé gimnasztikázni. Büszkén mutatta kidagadó bicepszét. A lány az erkély korlátjára támaszkodott és mosolyogva nézte. Még biccentett is, mintegy elismerésképpen. Aztán intett valamit – amit ő képtelen volt megérteni –, és beszaladt a szobába. Néhány perc múlva az utcán látta sietni a buszmegálló felé. Gyorsan fölöltözött, utánarohant, de már nem találta sehol.

– A kis csacsi... – morgolódott magában. – Érthetőbben is tudtomra adhatta volna, hogy nem mer följönni hozzám. Biztosan Ágitól fél. Vagy engem félt a balhétől? Hát persze...

Amikor másnap meglátta a lányt az erkélyen, levette a falról a nagy órát, azzal állt ki az ablakba. A hetesre teker-te a kismutatót, és rábókkolt az ujjával, mutatván, hogy akkor várja a buszmegállóban. A lány is integetett valamit, aztán egy puszit dobott felé, és beszaladt a szobába.

– Hát ezzel megvolnánk... – domborította ki a mellkasát. – Ma este az enyém lesz... És megtudhatja, milyen egy igazi férfi.

A szekrényből kivette az ünneplő fehér ingét.

Nem ártana átvásalni, de nincs rá idő – gondolta. A nadrág éle se az igazi... Aztán a nyakkendők között válogatott. A fekete cipőt viszont muszáj volt kipucolni. Több mint tíz percre telt. Az az átkozott óramutató meg úgy megindult, mintha kergették volna...

Tavaly a buszon egy fiatal lány sodródott mellé. Az is ilyen hegyes-begyes baba volt. Annyian voltak abban a szardiniásdobozban, hogy szinte egymásra feszült a testük. Egyszer csak arra lett figyelmes, hogy valaki simogatja a combját. Ő volt, hát persze... Ő sincs fából, naná, hogy az ő keze is felfedező körútra indult. Egy megállóval előbb szállt le a lány. Intett neki, hogy menjen, de épp aznap estére volt színházjegyük... Ez a pech... Ezt a lehetőséget azonban nem hagyja ki. De nem ám! Lehet, hogy ez az utolsó... lehet...

A virágüzletben elbizonytalanodott. Milyen virágot il-lik vinni manapság egy fiatal lánynak az első randevúra? Rég volt már... No meg a fene tudja, hogyan változtak a szokások azóta...

– Megkérem, uram, szíveskedjék kiválasztani, mit óhaj-venni, mert zárok – szóló rá az elárúsítónő.

– No igen, persze... – mondta megfontoltan. – Mondja, van valami szép, friss piros rózsája?

– Épp az előbb vittem be a raktárba. Ha az egészet elvi-szi, kihozom.

– Jó, de mennyi az az egész?

– Van vagy tíz-tizenegyszáz.

– Egye fene, adja ide mindet!

Így esett, hogy tizenegyszáz celofánba csomagolt, égő-piros rózsával rohant a már indulni készülő buszhoz. Még integetett is a sofőrnek, nehogy elinduljon nélküle, mert messziről látta fölszállni a lányt.

És sikerült. Igaz, ahogy fölugrott a hátsó peronra, már csukódott is az ajtó és beszorította a csokrot tartó jobb-ját, de észrevette a vezető és kinyitotta az ajtót.

Semmi baj – gondolta –, kicsit fáj, de majd elmúlik. Az a fő, hogy itt van Ő, a bűbajos kis boszorka, és ma este az övé lesz. A többi nem számít.

Ő ott állt a kocsiközépén, a jobb kezével fogta a kapaszkodót. Így, nyújtózkodva még jobban kidomborodott a melle. Gyönyörű. Mit gyönyörű, egyenesen csodálatos! És már majdnem az övé...

Előrefurakodott a tömegben, egészen a háta mögé. De nem szólt, nem akarta, hogy idő előtt észrevegye. Majd... Egyelőre elég volt annyi, hogy a közelségét érezze, beszív-hassa a haja illatát.

Egy férfi állt a lány mellett. Nem túl közel, ahogy a buszon szoktak kapaszkodni az utasok. Nevetséges figura. Nyilvánvaló, hogy semmi közülük egymáshoz, csak egymás mellé kerültek a buszon. Fekete bőrdzseki, afféle jancsi-szőgekkel kivert maskara. A zsíros, barna haját befőttes-gumival fogta copfba a tarkóján. A tévében látott hasonlókat a keményrock-koncerteken.

Egyszer csak megszólalt előtte a férfi.

– Láttad azt a seggfejet a hátsó ajtónál a csukrétájával?

– Ühüm... – vihogott föl a lány. – Grószmutter lovagja a la tizenkilencedik század.

– Jó fej, de seggfej... – énekelte a fiú.

– Ott lakik fölöttetek az ötödiken. Valaha sportoló le-hetett a tata, mindennap tornászik egy sort a konyhaabla-ban. Rajta röhög a ház...

– Honnét tudod?

– Mindig akkor adja le a műsorát, amikor veled kom-munikálok az erkélyen.

A busz éppen egy megállóhoz kanyarodott. Fogta a ce-lofánba csomagolt égőpiros rózsáit, becsúsztatta a zakója alá, és tülekedni kezdett az ajtó felé.

– Szabad, szabad?! Engedjenek, kérem, szeretnék le-szállni!

– Előbb is meggondolhatta volna magát!

Már ágyban volt, amikor hazaért az asszony. Szundított is egyet, a kulcs csörgése ébresztette föl.

– Nahát! Ilyen figyelmes férjem is csak nekem van... – érzékenyült el Ági, és megszagolta a vázában illatozó ró-zsákat. – Tizenegyszáz tűzpiros rózsá... Ma tizenegye éve volt az első randevünk.

Ifj. Németh Zoltán

Maradj még!

Maradj mellettem!

Míg a hajnal aranyos hídját
veri a holnapoknak.

Ha itt vagy, szelíd tekinteted,
csendes mosolyod

értelmet ad a szavaknak,
iramló mondatoknak.

Maradj, míg ÉOSZ keze
megérinti s rózsaszín fénybe
burkolja az ébredő tájat.

Ha itt vagy, mintha nem is lennének
a sebek, alig fáznak.

Ne menj!

Hisz csillagos lepel alatt szunnyad,
s még álmaid kergeti a világ.

Hallgatnak a fészkek,
az énekesmadár sem zengi még
reggeli köszöntő dalát.

Ha elmész, veled tart a remény,
és semmi sem marad nekem.

Ha elmész, nehéz lesz a csend,
és rajtam lassan erőt vesz a félelem.

Aludj csak!

S én hadd nézzem
holdfényben fürdő nyugodt arcodat.

Betelni úgysem tudok vele,
és nekem juttatta az áldott alkonyat.

Hisz úgyis elmész,
ha fölkel a diadalmas nap,

s mit együtt tölthetünk,
betoppan az utolsó óra.

Itt hagysz, hátra sem nézel,
pedig ha szeretnél!

Érzem, belehalnék egyetlen csókba!

Bodor Miklós

Rózsabimbó

Rózsabimbó, te csodás, szép virág,
Megduzzadt bimbód ha kinyitád,
Kitárod tűzpiros kebled!
Kábitó illatod száll a szélben,
S szelíd virágod örömteljesebb.

Legszebb életed a rózsanyílás,
Mikor egy meleg nyári éjben
Dagadó kebled bimbóra pattan,
Szelíd harmat fájdalmas könnyével,
Szirmodon úszva szállsz a Napban.

Pádár Julianna

A pörölő idő

Megszökött újból a nyár,
ellopta éltető sugarát.

Vad szelek pörgetik
lábam előtt a

halott levelet,
hajamra ezüstöt

fúj a Hold,
dér zúdul

lázás homlokomra,
fagyott szirmok

borzolja gondolatom:
feszített húr

a pörölő idő!

Dermeteg süvegcsúccsa
mrevül a világ!

Csillagtávlatokba
sodorja lelkemet

a téli magány...

Ember a Földön!

Viharomban lámpásom vagy:
kézmeleg emberi fényed

világítsa hószírom-fehérré
fekete fátylas arcomat!

Sárközi Árpád

Az égre emeltem távcsővem

Az égre emeltem távcsővem,
mint Galilei hajdanán,
hogy farkasszem nézrek évezredekkel,
s földre hozzam az ég titkait!
Tanúja legyek a napfoltok,
protubelanciák belső rejtekének.
Az üstökösök utáni űri sötétségnek,
s fekete lyukak kagylótitkainak,
amelyek önmagukba rántják
saját fényüket...

Azután leszakítok ágamról egy barackot,
forgok még Földemmel egy-két évszázadot –
s a titkot megosztva veletek,
magam is elporladok.

Milyen furcsa bor...

Egy, kettő, három, négy, öt... Elég!

Ma már harmadszor...

H. G. Wells írt az istenek eddeléről. Aki megette, aki megette, az... Már nem is tudom, mi történt azzal!

Atkozottul rossz az emlékezetem. Csak éppen az jut eszembe folyton, amit el szeretnék felejteni! Csak éppen az... Csak éppen ő... Csak éppen ő!

De az LSD isteni találmány!

Ezek a kis türkizkék tabletták megnyugtatók! Már nem segít sem a nikotin, sem az alkohol, sem a nő.

Csak az LSD. Egyedül csak ő.

Mit tudhatott róla Wells? Én nem vagyok angol, de ezt a svájci orvosságot érdekesebben megörökíteném, mint ő!

– Olyan őszintén, olyan nyugodtan beszélgetünk most egymással. Miért nem tudtunk ilyen őszinték lenni, amikor még szerettük egymást?

– Talán éppen azért, mert szerettük egymást. Talán...

– Még mindig kenyered a csábítás?

– Nem! Sohasem volt a kenyerem! – mondja a szép, széke fiatalasszony nagyon komolyan, s közben mégiscsak felteszi magának újra a kérdést: milyen is vagyok tulajdonképpen?

– Nem a kenyered, tévedtem! A húsod, a véred! De beszéljünk inkább valami másról. Akármiről, ami nem fáj egyikünknek sem. Gyakran jársz át?

Az asszony lassan, megfontoltan válaszol:

– Most megyek másodszor.

– Milyen érdekes is az élet. Te most mész Pestre, én meg Pozsonyba. Téged ott vár este valaki, engem itt. Engem is szeret valaki és téged is. Neked is fáj valami – nekem is. Sírni szeretnénk, mert valamit visszavonhatatlanul elrontottunk. Menekülünk az emlékeinktől, menekülünk egymástól és menekülünk önmagunktól. Valami összetört bennünk és keressük azt a szerelmet, de úgy csak egyszer lehet szeretni...

Tudjuk ezt, de annál elkeseredettebben keressük tovább. Hátha mégis sikerül!

Mint amikor a koldus századszor kutatja át a zsebeit, hátha valami nagy bankót talál bennük, s a ropogós papírpénz helyett megzörren ujjai közt pár garas. Így van ez velünk is, minek tagadjuk?

Az ideai Jókai-napokon az egyik szavaló mondott egy verset. Csak a refrénjére emlékszem. Milyen furcsa bor? Milyen furcsa az élet!

Téli hamutartó, piszkos terítő, keserű sör, ócska cigaretta – és mi ketten... Ide jutottunk!

Ebben az ócska restiben bölcselkedünk fanyarul. Rava-szul, okosan, gyűlölködve bántjuk egymást. Minden szavunknak éle van! Olyan okosan, igazán egyetemi színvonalon bántjuk egymást, ahogyan csak azok tehetnek, akik valamikor nagyon szerették egymást...

Csíp a cigarettá, de azért csak szívjuk! Keserű ez a sör, de azért csak isszuk!

Már képtelenek vagyunk a szerelemre, de azért csak hajszoljuk a szerelmet! Itt-ott megdobjan a szívünk, meg-

állunk, és azt hisszük, hogy megtaláltuk. Azután sóhajtvá rohanunk tovább és a kis bizsu-szerelmeket elfelejtjük.

Utunk tele van csikkkel, üres üvegekkel, elfelejtett szerelmekkel... Egyre fáradtabbak, reménytelenebbek vagyunk. És igen, öregebbek is!

Ne tagadjuk, hiszen annyira ismerjük egymást! Minek hazudnánk magunknak? Parányi futás az emberélet, kis szívdobogás csak az egész...

Meddig bírjuk még? És mi lesz akkor, ha már nem bírjuk tovább? Képzeld csak el, milyen furcsa lenne, ha egyszer találkozánk – négyesben? Te azzal a pestivel és én meg a pozsonyival lennék...

Ti ketten és mi ketten... Mi ketten és ő ketten...

Művelt emberek vagyunk, udvariasan üdvözlőnk egymást, talán egy kávéra is leülünk. És beszélgetnénk a gyerekekről. Igen, róluk. Vagy az árakról. Hol voltakotok nyaralni és kivel találkoztunk...

Bor lenne az asztalon, milyen furcsa bor – és még inkább is egymás egészségére... Mosolyognánk egymásra hazug, álnok mosolygással... Álarc lenne rajtunk.

Bókolnánk egymásnak: Milyen szép vagy!

Te viszont megfiatalodtál!

Olvastam a könyvedet.

S közben az udvariasság szemüvege mögül élesen figyelünk egymásnak minden arczejdülését, meg azt a másikat... Arra gondolnánk, vajon mi járhat az ő eszében?

Arra is gondolnánk, hogy mi ketten jobban összetartozunk még most is, hogy mi jobban ismerjük egymást még most is, hogy mi ketten hiába játsszuk ezt a komédiát!

Mert mi ketten jobban összetartozunk, mint te és a pesti, mint én és a pozsonyi. Hogy mi már nem tartozunk össze és mégis összetartozunk. Összeköt bennünket ezernyi kis titok, amit nekik sohasem árulhatunk el. Nem adhatunk belőle senkinek!

Még mindig levendulát használsz, amit a legjobban szerettem... Nem érzed, hogy ez az illat is emlék? Vagy tudod? Ebben az illatban él a szerelmünk emléke! Ez nem okozhat kellemetlenséget, mint egy megtalált fénykép vagy szerelmes levél. És veled van folyton!

Melyikünk a hibás: te vagy én?

Talán egyikünk sem – talán a mostoha körülmények. A gondok felmorzsolhatják a szerelmet. Vagy mégis bennünk lett volna a hiba?

Minden nap százszor magam előtt látlak, érzem a csókot és a simogatásod még. Becsukott szemmel ki tudnák választani száz meztelen idegen asszony közül, annyira ismerem a tested minden rezdülését.

Enyém vagy még most is, pedig már régen nem vagy az enyém.

De képzeld csak az előbb említett helyzetet! Négyen ülünk az asztalnál, te a pestivel, én a pozsonyival.

Nézem a szemed – nézed a szemem, azután felállunk, belém karolsz és elmegyünk! Szó nélkül, magyarázat nélkül. Megérténénk egymást, mint valamikor régen...

És ő ketten csak bámulnának utánunk – értetlenül!

Vajon mit mondanának? Szólnának-e egymáshoz?

Örület, miket beszélek neked összevissza... Miért nem nevensz ki? Miért nem mondd, hogy ne fecsegek itt összevissza? Hiszen tudjuk mindketten, hogy ez lehetetlen!

Milyen furcsa bor? Milyen furcsa az élet? Milyen furcsák vagyunk mi? Nem ismerjük önmagunkat! Nem ismerjük cselekedeteink titkos rugóit! Két ember találkozik véletlenül: szeretik egymást, gyerekek születnek és boldogok! Azután egyszerre minden megváltozik – az egyik jobbra, a másik balra!

Az örökös telhetetlenség! Akinek sok van, az még többet akar! S közben mindent elveszít. Keres, keres, de csak a morzsáit találja meg annak, ami az övé volt és amit meg gondolatlanul eldobott magától!

Pedig felnőttek vagyunk! Okosak vagyunk! Milyen bu-ták és meggondolatlanok vagyunk?!

Hiányzik belőlünk a gyermekek bölcsessége!

Kicsikém, miért nem szólsz? Miért sírsz?

Vagy csak képzelődés az egész. Talán itt sem vagy mel-lettem? A türkizkék gyöngyök hatása az egész. És nem se-gít a nikotin, nem segít az alkohol, nem segít a nő – már az LSD sem segít!

Átkozottul rossz az emlékezetem... Nem tudom, mikor van névnapom, nem tudok megjegyezni egy telefonszá-mot... Csak az jut eszembe mindig, amit el szeretnék felej-teni! Csak éppen az... Csak éppen ő... Csak éppen ők!

– Olyan őszintén, olyan nyugodtan beszélgetünk egy-mással most... Miért nem tudtunk ilyen őszinték lenni, ami-kor még szerettük egymást?

Vagy még mindig szeretsz?

Vagy még mindig szeretlek?

Mered azt mondani, hogy igen?

Mered azt mondani, hogy nem?

Tudjuk, hogy mit tudunk? Tudjuk, hogy mit érzünk? Hányszor mondtuk el egymásnak a szeretlek szót, amikor még igazán szerettünk? Hányszor mondtuk el egymásnak a nem szeretlek már, amikor összevesztünk, amikor eljöt-tem tőled?

A két kisfiú papának szólít és megölel...

A két kisfiú mamának szólít és megölel...

Én nem szólítalak feleségemnek és nem öllelek meg. De miért nem szólsz, kicsikém? Miért sírsz? Lehet, hogy kí-nozlak, de magamat sem kímélem...

Milyen furcsa bor?

Utunk tele van csikkével, üres üvegekkel, elfelejtett szerelmekkel, füsttel, büzzel, utálattal és kiábrándulással. Egyre fáradtabbak, reménytelenebbek vagyunk. És igen: öregebbek is!

Ne tagadjuk! Hiszen ismerjük egymást... Minek hazud-nánk magunknak?

Meddig bírjuk még? És mi lesz akkor, ha már nem bír-juk tovább? Azt mondtad előbb, hogy én már a nehezen túl vagyok, és már jobban megy sorom. Ha az anyagiakat ér-ted, akkor igazad van. De nézd meg a homlokom, nézd meg a szemem, nézd meg a hajam! Minden ránc, minden ár-nyék, minden ősz hajsza! Minden csalódásokról, lemondásokról, hasztalan erőfeszítésekről árulkodik! Én most már nem félek a tükkörbe nézni! S tudom, hogy a boldogulásnak ára van – minden sikerért áldozatot kell hozni!

Ha valami sikerül, mindenki látja, mert eldicsekszünk vele. Ha valahol kudarcot vallunk, senki sem tudja meg, mert hallgatunk róla.

Keresünk tovább vagy megállunk, mielőtt még összeros-kadnánk? Elindulunk újra egymás felé?

Lesz-e, lenne-e erőnk mindent elfelejteni?

Lesz-e, lenne-e erőnk mindent megbocsátani?

Most megfoghatnám a kezéd, megsimogathatnám, meg-csókolhatnám, elkísérhetnélek haza, és az ágy nem tilta-kozna, ha melléd feküdnék... És te sem tiltakoznál...

De mi lenne holnap? Mert nem ébrednénk fel egyszer-re! Ha én ébrednék fel először, a szürke hajnali józanság-ban hogyan néznék rád és hogyan magamra? Ha te ébred-

nél fel először, hogyan néznél rám és hogyan magadra? Ki-ábrándultan? Megértően? Megbocsátón? Szerelmesen?

Mert ez itt a kérdés, kicsikém!

A nyíró sínek fölött csillagok sisteregnek és szikrák nyilaznak az éjszakába. Te most mész Pestre, én meg Po-zsonyba. Téged ott vár valaki – engem itt. Engem is szeret valaki és téged is. Neked is fáj valami, nekem is. Sígni sze-retnénk, mert valamit visszavonhatatlanul elrontottunk. Menekülünk az emlékeinktől, menekülünk egymástól. És menekülünk önmagunktól...

Mintha valaki megszökhetne az árnyéka elől!

Vagy talán mégis?

Hátha... hátha... hátha... – zakatolják a vonatkerekek. Szóksz előle, mert szereted... mert szereted... mert szere-ted...

Milyen furcsa bor? Milyen furcsa az élet?

Egy, kettő, három, négy, öt... Elég?

Ma már negyedszer... De hiába! Nem segít az LSD sem...

N. László Endre

Titok

Csókold a nyurga füveket!

Öleld a karcsú füzeket!

Vonagló, vergődő válladon

csókjaim rímeket csengenek!

Záporban hull rád

a sok virág:

a sok szelíd virág,

a sok vadvirág.

Tavaszi virágorgia,

illatok, színek tébolya:

orgona, róza, ibolya.

És virágzol te is, asszonyom,

vágyaim csodás asszonya!

A szerelmes fák ránk hajolnak,

és elmondják majd titkainkat

a daloló csillagoknak...

Rudnai Gábor

Tövismadár

A tövismadár egyszer énekel...
Amikor tizenhatévesen
megláttalak, ábrándos kék szemű
hajasbát, aligha hittem volna,
hogy egy év múlva felnőtt nő leszel.
Az ég s a tenger színeváltozása
áthullámszik szemedben, de bennem
égyűrűkké fagy a fájdalom.
A jazzbalett-vizsga után
fejed fölött a kék masnis dobozzal
– ajándékkal – szinte átrepültél
a tömegben, rám már ügyet sem vetve,
azt keresve, aki el se jött.
Kék pillangó, az álmok elragadnak,
milyen dicsőség lámpafénye vonz
s milyen szerelmek lepkegyűjteménye?
Szilveszterkor a szállodában ültél,
a munkaidő este hétig tart,
ilyenkor tán még pénz se váltanak,
de én, a gáláns udvaronc
zuhogó esőben jártam a várost,
hogy aranypapír koronát vegyek.
Falon fényképed és szobám sarkában
a zoknifejből varrott rongybaba:
Engem kívánsz, íme, itt vagyok!
Igen, téged, ki nem is pillangóként,
stewardessként röpködsz a fellegekben,
tizenkilenc év fényév távolából
féltékenyen figyellek, mert lehúz
a hétköznapi gravitáció.
A szenvedélyek ár-ápálya közben
mindig marad számodra egy sziget.
A tövismadár egyszer énekel.

Tóth Zoltán Minduntalan

félteve elrejtett ringó csípőd
a simítás
jaj ha megvonaglik

ha elakad
a szédült mozduló mozdulás éle
ha a sík rojtonként szétszakad
megannyi kedvező veszély

csak mi állunk ama síkban
s cseppekbe hulló fényözön

N. László Endre

A bolond leány

...szép, dúsmellű lányok, nádszálkarcsú lányok, kerek
combú lányok a virághímes réten, a selyemfűvű réten virá-
gokat szedtek... Ajkukon az álmok szűz virágporával, sze-
mükön virágok szép álmoporával virágokat öltek, álmot dé-
delgetve életeket öltek...

Anyányi szép lányok, virághúsú lányok, harmattestű lá-
nyok a selyemfűvű réten, a napsugár hímezte selyemfűvű
réten, a mézillatú réten virágokat szedtek:

...csokorba kötötték, koszorúba fonták...

...a hajukba tűzték, legényeknek adták...

...jó anyjuknak szánták...

...vagy talán eldobták...

Jött arra egy kislány, egy szomorú kislány, egy anyátlan
árva, s mikor meglátta, azok mit csinálnak, mikor meghal-
lotta a halódó virágok utolsó jajsavát, sírva kiáltotta:

– Szép, dúsmellű lányok, nádszálkarcsú lányok, kerek
combú lányok a virághímes réten, a selyemfűvű réten ugyan
mit csináltok? Virágokat téptek?!... Hát ti nem tudjátok,
hogy ezek a virágok éjszaka csillagok, nappal meg virágok?...
Ha virágokat téptek, csillagokat téptek... Ha virágokat tép-
tek, ha csillagokat téptek, életeket öltök...

A lányok, a tejillatú lányok, a mézillatú lányok:

– Halljátok, halljátok a szegény bolondot?... Még hogy
csillagot tépünk, ha virágot tépünk?... Szegény bolond leány,
szegény árva leány...

Két hétig sötét felhők borították az eget...

Két hétig az ég egyre csak könnyezett...

Amíg a letépettek helyébe ki nem nyíltak az új virágok,
az új csillagok... A bánatos árva, az árva kis madárka maga
elé dúdolgatva simogatta őket:

...nappal virágok ők, éjszaka csillagok...

...éjszaka csillagok, nappal meg virágok...

És maszatos kis kezén, bimbózó kis keblén ott csillogott
az égi és a földi virágok hímpora...

Szép, dúsmellű lányok, nádszálkarcsú lányok, kerek
combú lányok, anyányi szép lányok, ne bántátok sohasem
a virágokat, a csillagokat, a bolondokat!

Olyan árvák, olyan szerencsétlenek ők egymás nélkül...

N. László Endre

Ha újra születnék

Ha újra születnék,
csak az lehetnék,
aki ma vagyok;
álmaim lennének,
vágyaim, mint ma:
szentek és nagyok!

Árnyék és fény

Penészes falon, fátyolos, fénytelen
tükörben filmként vonul a kép:
apostolok jönnek a magvetők nyomán
és nézik, mint játszik háborút a nép.
Látják azt is, hogy fakardokból lett rakéták
álmodnak ciprusligetek helyére vérmezőt,
s rosszalják, hogy a ledőfött oroszlán fölött
zsíros pofájú sakálok méregetik az érkezőt.

Itália észak-fénye zokogva hal el
Veneto tört pálmáinak során.
Villan a kép: római légiók zúgnak át
alvó trák mezők zöld bársonyán.
Görög gályák a lágy Adrián viszik
messze az aranygyapjú hírét,
s birkabőrökön őrzik – ha tűz
a perzselő nap – legendás Jazon szívét.

Látom a láncolt Prométheusz máját
ahogy naponta szagatják sasok,
s azt kívánom, hogy leírhatatlan
kínjába néha-néha beleolvassatok.
De ha holt hínárok ladikján Júdák
átfonó gyönyörű haja ránt a mélybe,
akkor se feledjétek: szerzetesek sötét
celláiból jutott Bizánc is tündöklő fénybe.

Volt egyszer...

Volt egyszer egy nyár,
rózsakertek elomló ízével terhesült,
melyben ránk hajoltak az édes esték.
S ami ott fogant, mind
egy csodás harmóniától lelkesült,
melynek titkát hiába is keresnéd.

Ha otthonodba térsz
és városod elcsendesül,
pihenj el Te is!
Álmodd, mit szíved
álmodni kényszerül,
álmodj kettőnkért is!
Sétálj újra tegnapunk
hús pázsitján,
és akard, hogy én is ott legyek!
A boldog napokon
se tagadj meg: számíts rám,
hiszen hozzád üznek a kóbor fellegek.

Ha elmúlt a nyár

A sorsom
tengernyi búcsúzás
és mámoros ölelkezés.
Dobok szavával
perzselő
latin éjszakába feledkezés.

Hajnali tengerből
robban a szél,
s ha majd e nyárra
vágyam még felel:
sétálok a csendes parton,
és Te egy vérző
szívárványon újra érkezel.

Kubai ritmus,
Loire menti várak,
csodás Miramar!
Mindenütt Te dobolsz szívemen,
és a latin zene
roppant ívű szárnyán
fogva tart az a régi szerelem.

Mi lesz velünk?...

Szeretlek Goethe
hüvös, lágy szavával,
templomok vasárnap
déllelőtti alázatával.

Érzem, Te is keresel,
de oly ritkán lelsz,
így az éjszakában
üvöltő szelekkel feleselsz.

De mi lesz velünk, ha
tengerbe hanyatlík a hold?
Bárhogy is fáj majd,
a tengert ne okold!

Tóth Zoltán

Dal

Jókedvem légy, melegségem:
hollók között sirály.
Vigaszt nyerjek hús öledben,
ha gyötör a világ.

Amíg a szó feszül bennem:
szikrát szór a versnyi lét –
inaimnak szakadtáig...
Hagyj remélni – élni még.

Szeánsz

Azt a szerelmet idézem,
amely az önámításig igaz volt:
amikor fehér félhold-melleidre simultam,
s te telihold-melleimre simultál...

Letépem nyakamról becézésed:
csókok rubintját,
könnyek hazug-csillagú gyémántjait,
mint megunt gyöngysort.
Mint egy füzetlapot, magamból kiszakítlak.
S melyre kék áttatásaid fogalmaztad,
a selyemlobogós eget is széttépem falevél kezeimmel.

Felgyújtom erdők fűvét,
hogy szerelmed ezüst csodálatának
nyoma se maradjon;
haljon meg minden fa, virág, mindazok,
kik látták testünket egymásra omolva,
szemlélték a halotti tort: önnön szép temetésünk.

Szívemet, mint egy páncélgránátot
zúdítom szerelmed tankja elé:
a szívtelenért pusztuljak magam is szívtelenül...

Ajkad a csókhoz ne igazítsd!
Ne tagadd, te is halott vagy!
Húsvétot többé te se várhass!
Lárva kiszáradt fogaink közt a mosolygás:
fehér imádat.

Dicsértessék a szerelem

Dicsértessék a szerelem,
mely létezésem lehetővé tette,
s hogy szerelemre gyúljak irántad,
az a nász, amelyben aranyzománcos
szemeid megfogantak, meg a tűz,
mely az egymásért szenvedés asztagaiból tör az égig,
s edzi szívünket.

Dicsértessék az ünnep,
mely a kacagó napok hátán ideér egyszer
és pálmalevelekkel, meg virágszillagokkal
koszorúzza a pillanatot,
melyben nekem adod újra te magadat;
világot fennmarasztó, ezüsthosszannás lobogással.

Megjelent Ihász-Kovács Éva költő

APOKRIF DEKLAMÁCIÓ

c. könyve

Heródes parancsa

(Dr. Pálkovács Bélának)

Most készülődik a bomlott elme.
Keringő elemek készülődnek az újabb
aprószentek élete ellen, Heródesek
nem mindenáron lesznek Messiások.
Ők maguk mégse lehetnek.
Jegyei vannak a királyságnak,
s várnak naponta a bölcsők meg a
babakocsik, hogy betöltsék küldetésük.
Fésűk, hajfonatok, kitakart Miriámok,
vigyázatok és öltözködjetek napkeltébe;
hol van a béke kékje: a világ felett
felleg igyekezik.
S az akármilyen Heródesek új, betlehemi
vérfürdőre készülődnek,
mai aprószentek a kiszemeltek, hisz mi magunk
éltünk már valamennyit; s nemcsak a kisfiúkért kár,
rájuk, a gyerekekért fenik foguk a gyilkosok is.
Kiskatonákat készítenek harcra s nem gimnazista
lányok, de fiúk kellene, élesre töltik
a puskacsövet, és megtanulják megnyomni a gombot;
ez a gomb a béke halála.
Gondolkodjatok el megszületendő gyermekeken,
Betlehemben valami készül
Szülője senkit sem vihet a biztonság
Egyiptomába,
és számárháton hosszú az út.
Védjétek a jövő virágoskertjeit is.
Amíg szabad az út. Amíg van barázda...

Boszniai anizixok

Éppen mikor
megérhette a húsz évet
épp amikor
a házuk odaégett
épp amikor
szerelme kirügyezne
amikor kinő
kizeng a rügyek selyme
amikor anyává leend a föld
s a szerelem mindent betölt
lövés dördül és vége

amikor gyerek és család
és munka
valaki szólna
Béke

Dal

Esőt jósol,
suhog a szél;
elbitangolnak
az utak.
Állok
a télvégi fényben;
fejemre száz
csillag szakad.
Fejemre száz
csillag szakad;
esőt jósol,
suhog a szél –
lábam nyomát
betemeti,
betemeti
végleg az éj...

Kinagyítás

Útjaim: megvallatott gyermekkor füstje,
áthasadtt tagadások, szubjektív idillek rongya.

Mögöttem sörényes szelek vijjognak,
kinyújtott kezemre zuhannak
kiáltásaim;
útjaim peremén
fekete hó esik,
és holnap visszatérek,
mikor már soha
nem leszek itt.

Nincs idő. Kezek
suhannak elém –
álmaim örvényeit simogatva;
felégett utakhoz érek a csöndben,
megrekednek minden szerelmeim,
mellettem zuhan a tenger a Napba,
arcom nekicsapódik
a kerítéseknek,
és fejemre ömlik
a gyermekkor iszapja.

Utószó

...virágot
ment
szedni
napos
réten,
és
esni
kezdt
az
eső:
késeket
talált –

Baráti Molnár Lóránt

Antalfy István

Közel az éjfél..

Közel az éjfél. Semmi zaj.
Az utca csendes, és a ház,
ahol békén pihenhetek,
ahol e csend miránk vigyáz,

de ahol, ha az éj leszáll –
hogy ne zavarjon senki mást –
elmondom némán, hangtalan
a mindennapi vesperást.

Ha leteszem keresztemet,
hogy legyen békés éjszakám,
kérlek, Atyám, én istenem,
ez éjen is vigyázz reám...

Hetényi György De elhagy a nyár

Fényes ég alatt a lenge nyár,
elrohan velem, de kár!
Lányok arca a felhőbe száll,
és számból az édes nyál
kicsordul a semmibe.

Ha kigombolt inged látom,
melled rezgését csodálom.
Egy csókkal ha szentmisét adok,
mellőled el nem rohanok,
csak maradok veled.

Szememre ha ráül a homály,
sandán nevet a vén magány.
Kebled gyöngye is szeret,
a holdas éjben csak a Hold követ,
de elhagy a nyár – de kár!

Tapsikálunk?

Amikor az Akadémia díszé felsántikált a szónoki emelvényre, szinte csámcsogott a csend. Csak itt-ott hajoltak össze a koponyák.

Két kopasz:

– Nézd csak, úgy néz ki az öreg, mint egy kőszáli sas a tűzfalon!

– Én legszívesebben a lámpavason látnám már ezt a lankadt lángelmét, mellén egy – gombostűvel odatűzött – latinos látlelettel...

De már beszélni kezdett az Akadémia díszé:

– Uraim, ezennel bejelentem önöknek, hogy feltaláltam a téglalap alakú háromszöget...

Valaki hirtelen csuklani kezdett, mert cigányútra szaladt a dilibogyó, amit ilyenkor mindenki marékszám szedett, nehogy őrvöngeni kezdjen dühében és unalmában. Senki, igazán senki nem figyelt oda a hosszas magyarázatra, az agyalágyult fejtegetésre.

Amikor a hibbant akadémikus végre elhallgatott és egy lepedőnyi zsebkendővel megtörölte meglepően alacsony homlokát, a gázálcós gyorsíró kezdett tapsolni, akiről azt beszéltek még a rokonai is, hogy már kilenc éve teljesen süket. Tény az, hogy mindenről ő értesült először, és ráadásul szívhez szóló névtelen leveleket írt mindenki ellen. Egyesek szerint még önmagát sem kímélte, hogy hervadt bábjaira így hívja fel a közfigyelmet. És hogy mire kellett neki a gázálc? Uraim, az ülésteremben lévő telített, szinte tömény légkört, az anyagi jólét eme dús kipárolgását még a legedzettebb nő sem viselhette el gázálc nélkül.

Ez volt ám a talpraesett tapsvihár! Mindenki verte össze a tenyerét és éljenzett torkaszakadtából. És az agyalágyult akadémikus szemmel láthatóan hízott. Kopasz, de alacsony homlokú feje fölött ott lebegett az azelőtt csak a szenteknek kijáró, de korunkban már a lángésznek dukáló, mesterséges dicsfény. Bizonyára megérdemelte, mert ez volt a hétezer-hétszázhetvenhetedik felfedezése. A kollégái hiába loboltak utána térdig lógó nyelvvel a siker országútján, melyet fényesre és simára nyaltak már, a nyomába sem értek.

Az irigyei most sem kímélték. Összehajoltak a vízfejek, a tökfek, az üres kobakok és a sötét fejek:

– Hát ehhez mit szól, kolléga úr?... Ezt a holdkóros holt-pontot már sohasem vakarják le az ablaküvegről?

– Ugyan kérem, ez levakarhatatlan, egy lemoshatatlan, ez egy plasztikus piszok!

– Minden héten feltalál valamit ez az epilepsziás lóte-tű!... Legközelebb a tormás tompaszöggel rúkkol ki...

– Azt hallottam, hogy a kitüntetéseit vagonszámra adja el a nyugat-németeknek a felesége, akinek odakint gyáros az apukája...

– És az Akadémia elnöke, ez a cikornyás cerberus, ez a csiszolatlan csontváz mindenre rábólint, amit ő mond... Mintha meg lenne babonázva!

– Itt már semmi más nem segíthet, csak a következetes közöny! – mondogatták egymásnak, de azután mégiscsak tovább dühöngtek. Hogy lepné el a keménykötésű bőrpenész! De kívántak néki gótikus gutaütést, sérvkötös sertés-pestist, nyárson sült nyavalyát és még sok-sok mást, csak éppen jót nem.

Mert ki hallott már ilyen domborított diadalujjongást, uraim? Még a hadjáratból hazatérő római hadvezérek sem, még a legtömjénezettebb tömeggyilkosok sem... De hát ki tapsolt, ki ujjongott, ki éljenzett?... Ugyanazok, akik szidták és gyalázták őt!...

És ez lenne benne a pláne, ha nem tudnánk, hogy ebben nincs semmi, ami rendkívüli. Így van ez rendjén. Így ütemeződött be.

Végül az Akadémia elnöke emelkedett szólásra. Elérzékenyülten szífogott néhányat, könnyeit törölgette, majd makogni kezdett:

– Tisztelt uraim, kedves kollégák!... Amit most a saját fülükkel hallottak, bizonyítja, hogy hetedhét országon túl, azon a Földnek nevezett bolygón, hiába hetvenedik a hétfejú sárkány, nálunk napról napra korszakalkotó találmányok születnek...

Bocsánat, el is felejtettem mondani, hogy mindez a Majmok bolygóján történt, mely nagyon sokban hasonlít a mi drága Földünkhöz...

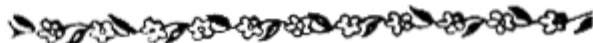
Sárközi Árpád

Azt a verset

*"Csak azt sajnálom, hogy teli
bőrönddel kell elmennem..."*
(Bartók Béla)

Öregedésem biztos jele
ötven év után, hatvan fele.
Már nem akarok mindenáron
híres ember lenni. Bánom!
Verset is csak azért írok
régóta fogva: – s amíg bírom,
magamnak esdcklő imát,
legyen mit mormolnom lefekvés után.
De azt a verset még nem írtam meg,
melytől az álom könnyebb lenne.
Amelyben úgy szakadnak föl a gondok,
mint hegedű húrjairól az akkordok.

Azt a verset miért nem írtam meg?!

Vántsa Zoltán

VERSEI

Válasz L. Lénának

(Bodzák tenyerén kötetére)

A lélek távolságában
Lelked közelségét érzem.
Feltört dió vagy, Mindenség-öröm.
Verssel vert asszonyi sorsodat nézem,
Mert létezel! Mert látsz!
S ezt köszönöm.

Remény-kereszteket ácsolok

Félelem-rögök közt bukdácsolok,
Kígyók mérgétől alvad a vérem,
De remény-kereszteket ácsolok,
S a bűneimnek bocsánatát kérem.

Kegyelmezz!

Úristen! Meddig tart még a szenvedésem?
Vagy szeretni csak kínok közt lehet?
Kegyelmezz! Hálámat sziklaköbe vésem,
És áldd meg újra gyarló lelkemet...

Vállalkozott

Koldusbotra jutott,
Mert rossz útra tévedt!
Arra vállalkozott,
Amihez nem értett!

A primitív

Verset nem olvasott.
Semmibe se nézte.
Primitívségét még
Ezzel is tetézte!

Az eltévelyedett

Mindig a fellegekben járt.
Nem volt zseni. Csak aberrált!

A könnycsepp

Szemünkben a könnycsepp,
Kimossa az álmunk.
Könnyebbül a lélek,
És tisztábban látunk!

Magyar Béla

Titok a tó felett

Ragyognak fenn a csillagok,
az esti köd már gomolyog,
s a víz felett egy fénysugár
a túlsó partról rám talál,
ki ott állok az estben, mint
aki a titokba betekint...

A nagy titokban, víz felett
– kérdelem magamban – mit lehet?
Sok fájó, fázó, tompa bű,
mint e kürt, e szomorú,
mely belesír az esti ködbe,
és ide hull most összetörve...

Vagy örömek szent ragyogása,
a hulló csillag tűzcsóvája?...
Vagy csókos éjek szent tüzei égnek,
s azok ott, a vibráló fények?

S a halász ott miért énekel,
s engem ez miért érdekel?

Csupa titok s hallgatás,
csak néha egy-egy loccsanás...
Aztán zeng a csend megint,
és egy parti lámpa int...

Balatonlelle, 1940. augusztus 25.

Szívet cseréljen az, aki hazát cserél!

Emlékezés Tompa Mihály (1817. IX. 28.–1868. VII. 30.) halálának 126. évfordulójára

Az Életképeknek azzal sikerült nagy népszerűséget szereznie, hogy a legjobb írókat, költőket gyűjtötte maga köré. Jókai Mór ezt írta az Életképekről:

„Nem a magam érdeme, hanem a közreműködött író-társaké: olyan irodalmi csillagzatok, mint Petőfi, Arany, Vörösmarty, Tompa, egyszerre, egymás mellett –, hogy bátran elmondhatom, miszerint annál becsesebb évfolyamai magyar szépirodalmi lapnak nem voltak, talán nem is lesznek.”

A múlt században még együtt emlegették a három nagy magyar költőt, a Petőfi, Arany, Tompa triázt. Tompa Mihály sokáig Petőfi és Arany egyenrangú alkotótársaként élt az irodalmi tudatban. Azért is, mert Petőfi egy ideig magával egyenrangúnak minősítette, és hirdette, hogy ő, Arany és Tompa jelenítik meg a valódi népköltészetet. Szövegségük emberi természetük miatt sem lehetett tartós. Volt egy hang, amelyben Tompa biztos mesternek bizonyult: ő vált az ősz hivatott költőjévé líráinkban.

Petőfi 1845 tavaszán Eperjesen látogatta meg költő barátját, Kerényi Frigyes (1822–1852) s az itt nevelősködő Tompa Mihályt. Hármasköltői versenyük eredménye Az erdei lak című vers. Egy erdei lakot írtak le mindhárman. Tompának a leírásában is határtalan természetszeretete és csendes, nyugodt lelke mutatkozik meg. Költeménye minden versszaka a természet gondos megfigyeléséről tanúskodik. Alaphangulata a nyugalomban, a csendes elvonultságban rejlő boldogság. Ez vezérelte Tompa egész életvitelét is. Buzgó református lelkipáztorként néhány kis faluban töltötte egész életét: családjának (felesége Zsoldos Emília), eklézsiájának, továbbá a természetnek és költészetnek szentelve idejét.

1840-től rendszeresen jelentek meg versei az Athenaeumban, az Életképekben, a Pesti Divatlapban és a Honde-rűben. Legnagyobb sikerét a Népregék és mondák című gyűjteményével aratta, melyből 1846-ban két kiadás is elfogyott. Tagjává választotta a Kisfaludy Társaság és később az MTA levelező tagja lett. Korán fogékonyságot mutatott a magyar nemzeti és társadalmi kérdések iránt. 1848-ban tagja volt a Tízek Társaságának, de betegsége megátolta, hogy közvetlenül Petőfi forradalmiságához kapcsolódjék.

Tompát sok szál kötötte költő kortársaihoz, több verse népszerű lett. Egyben-másban oly modern hangütések előhírnöke, amelyek csak később lettek jellemzőek a magyar költészetben. Allegóriái közt olyan jelképi mozzanatok is rejlenek, melyek már a hazai szimbolizmus csíráinak számíthatók. Művészi egyénisége, sokoldalúsága feltétlen érdekesebb, miként irodalmi köztudatunkban él.

A forradalom kitörése betegen találta. Mikor valamennyire felgyógyult, táborba szállt: tábori lelkésként vett részt a schwechati csatában. A bukás után meghurcoltatások vártak rá. Allegorikus versekben fejezte ki a nemzet bánatát s a nemzeti reményt: „Csak vissza, vissza, dél sziget je vár; / Te boldogabb vagy, mint mi, jó madár, / Neked két hazát adott végzeted, / Nekünk csak egy – volt! –, az is elveszett!”

Sokan világgá mentek a reménytelen helyzetben. Kerényi Frigyes a pesti nemzetőrség tagjaként vett részt a sza-

badágharcban. A költőbarát 1850-ben Észak-Amerikába vándorolt ki. (A hontalanságot nem sokáig bírta, betegen és örülten öngyilkos lett.) Tompa a hozzá írt költeményében – Levél egy kibujdosott barátom után – fogalmazta meg az azóta már szállóigévé vált igazságot: „Szívet cseréljen az, aki hazát cserél!”

Szintén a magyar költőkhöz írta 1852-ben A madár fia-ihoz című versét: Nagy vihar volt. Feldúlt berkeinkben / Enyhe, árnyas rejtek nem fogad; / S ti hallgattok? Elkészültek innen? / Itt hagynátok bús anyákat?! / Más berekben másképp szól az ének, / Ott nem értik a ti nyelvetek... / Pusztá bár, az otthonos vidéknek, / Fiaim, csak énekeljete!

Nem volt más vigasza, mint a költészet. Hamar öregszik. Ötvenévesen már aggastyánnak érzi magát. Hanván 1851-től volt lelkész. Ezt nagyobb eklézsiák kedvéért sem hagyta el. Falujából nemigen távozik. Fanyar mondása volt: A hanvai pap hamvai Hanván hamvadjanak el! (Trianon óta Szlovákiáé.)

Halála, temetése nemzeti gyász volt. A magyar irodalom akkor főalakjai közt tartotta nyilván.

Költészete egyéni hangjával a modern magyar lírai mozzanatok előfutára. Néhány verse a legszebb magyar versek közé tartozik. Költeményeit angol, arab, francia, héber, német, olasz, orosz, román, svéd és szlovák nyelvekre is lefordították. Méltó, hogy mi se feledjük el azokat.

Gondoljuk csak meg, hogy a hajdani református pap-költő a nyomasztó Bach-korszakban kimagaslott műveivel. Egész nemzetünket vigasztalta, tanította remélni és élesztette a szabadság szunnyadó szikráját.

Domonkos János

Péter Eta

Érlelődés

Szüntelen vergődésben,
mindig az utak!
Nézem a messzi csillagokat.
Hány város lesz még?
Csönd, sehol...

Lenni kell
egy szigetnek valahol.
Szívemben
anyám arca él.
Rátámadok a bámuló gerendákra.
Hiány a régi fedél...

Ma virrasztok...

Ma virrasztok a csönd ölén,
liliom-hold a köldökén.
Köldököm a születés jegye,
virít, mint felpuffadt hold begye;
s számra rátapadt szavak,
mint ágak – szívemhez hajlanak,
mint sötétben félő tulipán-lányok,
sok titkot némaságba zárok.

Ha jönnek vaskezű vallatók,
számból hullnak a furcsa szók.
Számból hullanak verscsillagok,
hullnak szénné égetett szavak,
hullnak rímcafatok,
ringyóvá feslett kurva mondatok,
hullnak liliom arcú versszakok
holdfénnel bekent mázas csodák,
díszes tornyokkal hivalgó szópaloták.

Körbe kerítnek fegyveres szavak,
s szóököllel arcomba ütnek.
Szófegyverek dörögnek,
hullnak a szóbombák,
szógránátok robbannak,
szétverik szívemet szórepeszek,
s hiába kötöznek gondolat-lányok,
liliomarcú metafora-nők
hiába balzsamozzák számat,
kiköpöm fénylő csillagorgonámat,
ideg-sípjait kiköpöm a számat,
hogy ne halljam többé kurva szóanyámat,
hogy ne halljam többé versanyámat szólni,
ne halljam gyöngyruhás verseim dalolni.

Ne halljam versanyám imáit soha,
legyen ajkam a semmi otthona,
legyen ajkam az ének temetője,
némaság királya, a csönd királynője,
a csönd-szeretőm is legyen csillagszajha,
s vers-kalodában némuljon el ajka.

Ma virrasztok a csönd ölén,
liliom-hold a köldökén,
és liliomillattól kábult versek
szívemhez bújva énekelnek.

1994. 04. 24.

A Mátyás-kanyar

Volt egyszer Tiszafüred határában, ott, ahol a Tisza hatalmas kanyarral fordít hátat a napnak, egy szegény legény és egy gazdag földesúr. A szegény legénynek több volt a szívében, mint a zsebében, a gazdag földesúr viszont ravasz róka volt, megdolgoztatta cselédeit, hogy minél több termés legyen és aranya a zsebében.

Egyszer a szegény legény meghallotta, hogy a jószívű és igazságos Mátyás király éppen Tiszafüreden át igyekszik Debrecen városa felé. Gyorsan kihúzott a répatáblából egy jól megtermett cukorrépát és éles bicskájával olyan gyönyörű lovacskát faragott ki belőle, hogy bármelyik király eltáthatta volna a száját, ha látja. Mátyás király látta is, mert a szegény legény elébe sietett, és szíve mélyéből fel-törő sóhajjal átnyújtotta a királynak e szavakkal:

– Igazságos Mátyás király! Fogadd el tőlem ezt a csekélységet. Szeretlek, tisztellek, amiért mindig a szegénynek szolgáltatasz igazságot. Minden művészetemet belefartam hát ebbe a répába.

Mátyás megörült a répából kifaragott lovacskának, el is tátotta a száját, majd pénzeszacskójába nyúlt, és mosolyogva öntötte az aranyakat a szegény legény markába. A legény azonnyomban gazdaggá vált, mert amikor megszámlálta, ezer arany gazdája lett.

Megtudta ezt a gazdag földesúr. Jó volna neki is egy-könnyen ezer arany. Gyorsan kiválasztott legszebb paripái közül egyet, ami száz aranyat is megért, és utánavágtatott a királynak. Éppen a hortobágyi pusztában érte utol. Leugrott a lováról, a földön csúszva mászott a király elé:

– Igazságos Mátyás király! – rebegte, mint egy olyan rá-szorult koldus, aki már három napja nem evett –, aki a szegényt pártfogolod, fogadd el tőlem, nagyon szegény embertől ezt a csekélységet – és átnyújtotta a királynak a fényes szörű paripát.

A király gyanúsán nézte, aztán megkérdezte:

– Milyen szegény vagy te, hogy egy drága paripát tudsz nekem ajándékozni?

– Nagyon-nagyon szegény, igazságos királyom. Nincs nekem semmim, csak ami rajtam van. A király végignézte, s mindjárt átlátott a gazdag földesúron, mert annak ruháján csak úgy villogtak-csörögtek az arany pityék.

– Köszönöm – mondta barátságos mutató a király –, de hogy én se legyek szűkmarkú, fogadd el tőlem viszonzásul ezt a nagyon értékes ajándékot.

Azzal átnyújtotta neki a szegény legénytől kapott, répából kifaragott lovacskát. De mert látta, hogy a gazdag földesúr nagyon pislog, még hozzátette:

– Vidd csak, roppant nagy értéke van, kimondhatatlan nagy vagyon. Ezer aranyat ér. Alig egy órája ezer aranyat adtam érte. Most már a tiéd.

A gazdag földesúr a lovacskának kifaragott répával a hóna alatt, lógó fejjel ballagott haza. Egész úton marta fejét a méreg, egy helyen belhasalt a hortobágyi dús legelőbe, és öklével verte dühében a földet. Mire hazaért, nem bírta: ordítva végigrohant Tiszafüreden, majd belevetette magát a Tiszába, éppen ott, ahol a nagy, habos folyó ma is hatalmas kanyarral fordít hátat a napnak.

Azóta hívják Tiszafürednél a Tiszának ezt a sarló alakú, széles kanyarját Mátyás-kanyarnak.

Németh Erna

Készülő szerelem

Szerelmem most szövik
zokogó zöld vágy
láng-lila remény
éj-bíbor fájdalom
gyöngyös szálaiból
hitehagyott percek.

N. László Endre

Megy a nyár, jön a tél

Megy a nyár, jön a tél,
megy a szél, jön a szél,
a madár búcsúzik, visszajön,
fogadja ragyogó fényözön,
fogadják kacagó gyermekek,
akkor is, ha én már
nem leszek...

Jöttem én, mentem én –
szegényen – szerényen,
üres volt mindig az erszényem.
Búcsúztam, vissza már nem jövök,
fogadnak fekete, lágy rögök,
fogadnak éhes kis bogarak,
húsomba vésik a fogukat...

Megy a nyár, jön a tél,
megy a szél, jön a szél,
a madár búcsúzik, visszajön,
fogadja ragyogó fényözön,
fogadják kacagó gyermekek,
akkor is, ha én már
nem leszek...

LANTRA

A TINÓDI KLUB
IRODALMI FOLYÓIRATA

Főszerkesztő: Németh Dezső

Szerkesztők: Bornemisza Attila
Ihász-Kovács Éva
Olvasószerkesztő: Németh Erzsébet

Szerkesztőség: 1211 Budapest
Ady Endre út 5. III/10.
Tel./fax: 2 777 196

Kiadja a Tinódi Klub
Felelős kiadó: Németh Dezső
BY-WORK
KIADÓ ÉS NYOMDA
1029 Budapest, Géza fejedelem utca 45.
Telefon/Fax: 176-9164
Szedés-tördelés a Tinódi Klub munkája

ISSN 0865-8633

TAKARÉKSZÖVETKEZET
A VIDEK BANKJA